

Vold og trusler i psykiatrien

Der er en tendens til, at andelen af ansatte i psykiatrien, der oplever fysisk vold og trusler herom, er faldet siden 2017. Dog er det stadig 4 ud af 10 (42 %), der inden for det seneste år har oplevet fysisk vold og 6 ud af 10 (62 %), der har oplevet trusler herom på deres arbejdsplads. Det viser resultater fra FOAs arbejdsmiljøundersøgelse fra 2019.

Spørgsmålene er stillet til FOAs medlemspanel i perioden 4. juni til 17. juni 2019. I alt 288 medlemmer, som er ansat i psykiatrien, svarede på spørgsmålene om vold og trusler om vold på arbejdspladsen.

Hovedkonklusioner

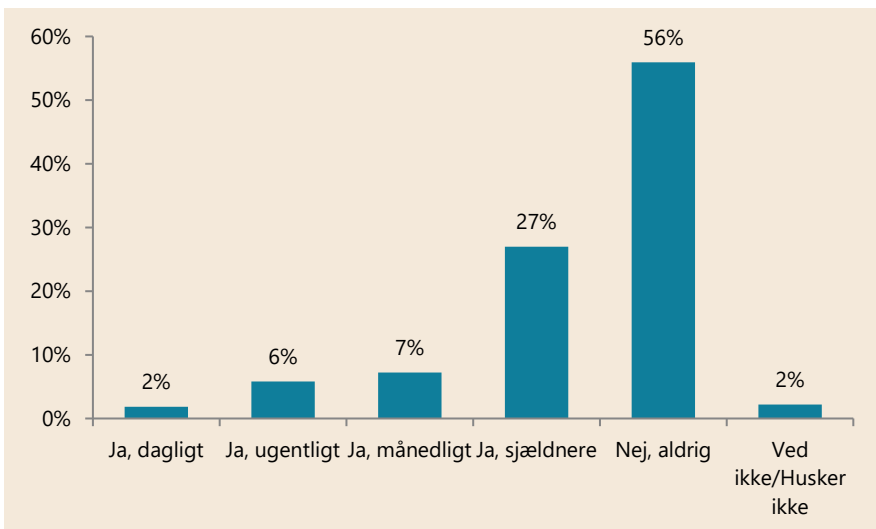
- **4 ud af 10 i psykiatrien har inden for det seneste år været udsat for fysisk vold.** Heraf har 2 procent oplevet det dagligt, 6 procent ugentligt, 7 procent månedligt og 27 procent sjældnere end dette. Størstedelen oplever den fysiske vold fra en borger, en patient eller lignende.
- **6 ud af 10 har modtaget trusler om vold.** Mens 3 procent af de ansatte i psykiatrien oplever det dagligt, oplever 14 procent det ugentligt, 15 procent månedligt og 30 procent sjældnere. I langt de fleste tilfælde kommer truslen om vold fra en borger, en patient eller lignende, mens 2 procent svarer, at de modtager truslerne fra kolleger eller medarbejdere.
- **Andelen, som oplever fysisk vold eller trusler herom, ser ud til at være faldende.** I 2017 havde halvdelen (50 %) af de ansatte i psykiatrien været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads. To år senere er andelen faldet til 42 procent. Ser man på trusler om vold er andelen, der har oplevet dette, faldet fra 71 procent i 2017 til 62 procent i 2019. Udviklingen er dog ikke statistisk sikker.
- **Flere psykiatriansatte FOA-medlemmer oplever fysisk vold og trusler om vold sammenlignet med danske lønmodtagere generelt.** Blandt danske lønmodtagere har 6 procent oplevet fysisk vold inden for de seneste 12 måneder, mens 8 procent har været udsat for trusler om vold. De tilsvarende andele for FOA-medlemmer, der er ansat i psykiatrien, er hhv. 42 procent og 62 procent.
- **Omkring hver tredje har været udsat for en enkeltstående grov, krænkende handling.** Som følge af en regelændring hos Arbejdstilsynet, indgår dette spørgsmål som en del af arbejdsmiljøundersøgelsen i 2019. Lidt over halvdelen af de respondenter, der har angivet, at de på deres arbejdsplads har været udsat for en enkeltstående grov hændelse, som de har opfattet som krænkende, har uddybet situationen i et kommentarfelt.

Fire ud af 10 ansatte i psykiatrien oplevet fysisk vold på deres arbejdsplads

Forekomsten af medlemmer, der inden for de seneste 12 måneder har været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads, fremgår af Figur 1 herunder.

Det seneste år har samlet set 4 ud af 10 (42 %) været udsat for fysisk voldelige hændelser. Heraf har 2 procent oplevet det dagligt, 6 procent ugentligt, 7 procent månedligt, mens 27 procent har oplevet det sjældnere.

Figur 1. Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for fysisk vold på din arbejdsplads?

Antal svar: 288.

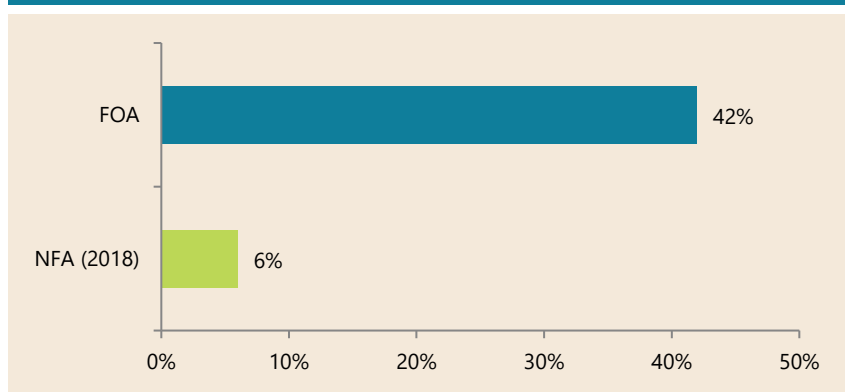
De respondenter, der har svaret ja til ovenstående spørgsmål, er blevet spurgt, hvem der udsatte dem for fysisk vold. Her svarer hele 99 procent, at det er en borger, en patient, et barn eller lignende. Den resterende procent har svaret "Ved ikke".

Stor forskel på forekomsten af fysisk vold blandt FOA-medlemmer i psykiatrien og danske lønmodtagere generelt

Spørgsmålet om fysisk vold er ligeledes stillet i NFAs undersøgelse fra 2018 om arbejdsmiljø og helbred. Dermed kan forekomsten af fysisk vold blandt FOA-medlemmer i psykiatrien sammenlignes med forekomsten blandt danske lønmodtagere generelt.

Som det fremgår af Figur 2 herunder, er der en markant større andel af de FOA-medlemmer, som arbejder i psykiatrien (42 %), der inden for de seneste 12 måneder har været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads i forhold til danske lønmodtagere generelt (6 %).

Figur 2. Andel der inden for de seneste 12 måneder har været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads sammenlignet med danske lønmodtagere generelt (NFA, 2018)

Anm.: Respondenterne i FOAs undersøgelse har haft mulighed for at svare "Ved ikke" på ovenstående spørgsmål. Dette var ikke en svarmulighed i NFAs undersøgelse.

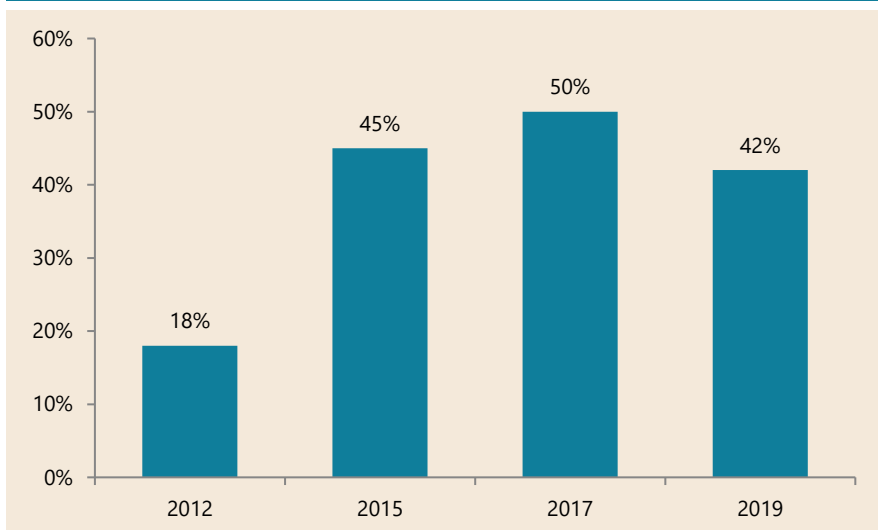
Tendens: Færre i psykiatrien oplever fysisk vold

I Figur 3 fremgår udviklingen i andelen af ansatte i psykiatrien, der har været udsat for fysisk vold. I 2012 havde godt hver femte (18 %) oplevet en sådan hændelse på deres arbejdsplads. Sidenhen er det steget til 45 procent i 2015 og til 50 procent i 2017, mens det er faldet en smule i 2019 (42 %).

Grundet det lave antal respondenter, kan det ikke slås fast, om faldet mellem 2017 og 2019 er statistisk sikkert. Dog tyder det på, at der er en klar tendens til, at færre udsættes for voldelige oplevelser.

Der er derimod statistisk sikkerhed for, at der er færre tilfælde af fysisk vold i 2012 sammenlignet med de tre andre år, dog med det forbehold, at spørgsmålets svarmuligheder dengang afviger fra de nuværende (se anmærkning under figur).

Figur 3. Andel der inden for de seneste 12 måneder, har været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads. Fordelt på udvalgte årstal.

Antal svar: 2012 (110), 2015 (179), 2017 (373) og 2019 (288).

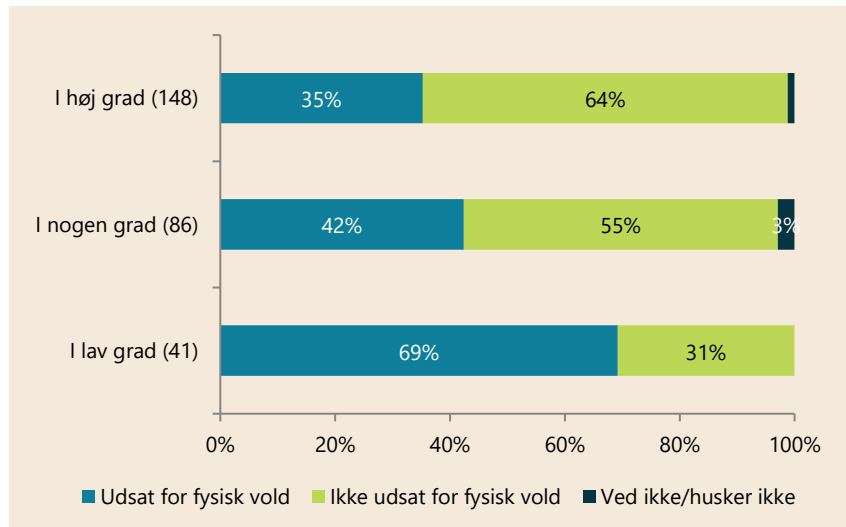
Anm.: Sammenligningen mellem 2012 og de øvrige år skal tages med forbehold, da svarmulighederne i 2012 ikke er de samme som de resterende år. I 2012 var svarmulighederne som følger: "Nej", "Ja, fra kollega", "Ja, fra en leder", "Ja, fra borgere/brugere/patienter/elever/pårørende og lignende", "Ved ikke". I 2015, 2017 og 2019 var svarmulighederne som i Figur 1.

Færre tilfælde af fysisk vold på arbejdspladser hvor forebyggelsen af arbejdsmiljøproblemer prioriteres

I Figur 4 herunder er spørgsmålet om oplevelser med fysisk vold på arbejdspladsen krydset med et spørgsmål om forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer ("I hvilken grad prioriterer din arbejdsplads forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer?").

Krydset viser, at arbejdspladser, hvor de ansatte har angivet, at forebyggelsen af arbejdsmiljøproblemer kun i lav grad prioriteres, har en større andel af medarbejdere, der de seneste 12 måneder har været udsat for fysisk vold (69 %), sammenlignet med arbejdspladser som "I høj grad" prioriterer forebyggelse af problemer relateret til arbejdsmiljø (35 %).

Figur 4. Andel, der har været udsat for fysisk vold på arbejdspladsen inden for de seneste 12 måneder. Fordelt på graden af hvorvidt arbejdspladsen prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer.

Antal svar: 275.

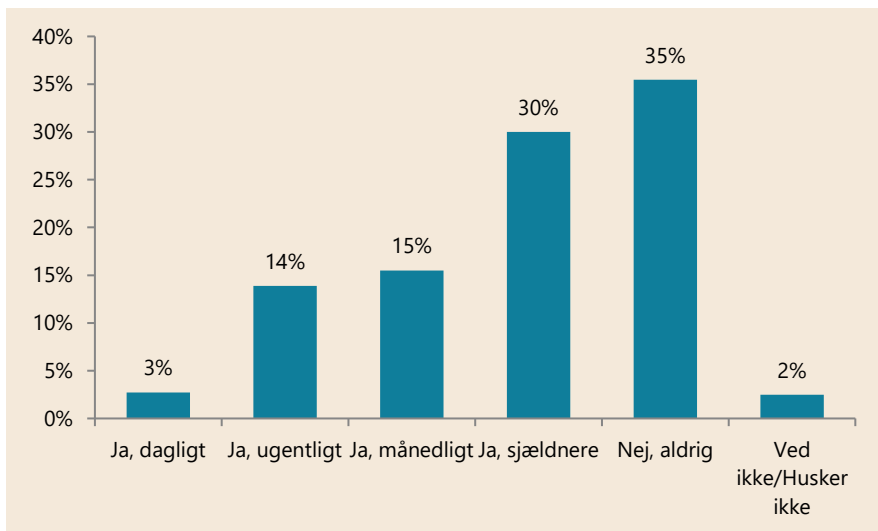
Anm.: Kategorien "I høj grad" er konstrueret af svarmulighederne "I meget høj grad" og "I høj grad" til spørgsmålet om hvorvidt arbejdspladsen prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer. Kategorien "I lav grad" er konstrueret af svarmulighederne "I lav grad", "I ringe grad" og "Slet ikke" til samme spørgsmål.

Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Seks ud af 10 ansatte i psykiatrien har modtaget trusler om vold

Samlet set har 6 ud af 10 (62 %) af de ansatte i psykiatrien været udsat for trusler om vold på deres arbejdsplads inden for det seneste år (se Figur 5). Heraf svarer 3 procent, at de har oplevet det dagligt, 14 procent ugentligt og 15 procent månedligt. Størstedelen (30 %) svarer dog, at de sjældnere end månedligt er blevet truet med vold.

Figur 5. Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for trusler om vold på din arbejdsplads?

Antal svar: 288.

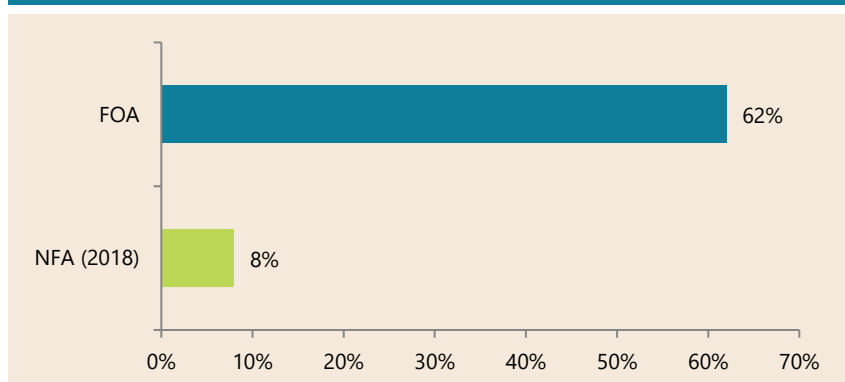
Anm.: Grundet afrunding summerer procenterne ikke til 100.

Nærværende spørgsmål er ligeledes efterfulgt af et spørgsmål omkring hvem, der udsatte medlemmerne for trusler om vold. Ligesom for fysisk vold svarer størstedelen (99 %), at truslen om vold er kommet fra en borger, en patient, et barn eller lignende. Herudover svarer 2 procent "kolleger/medarbejder" og 1 procent "en pårørende". Vær opmærksom på, at respondenterne havde mulighed for at sætte flere kryds, hvorfor svarprocenterne ikke summerer til 100.

Flere FOA-medlemmer udsættes for trusler om vold på arbejdet end danske lønmodtagere generelt

Resultaterne af NFAs undersøgelse¹ viser, at 8 procent af danske lønmodtagere generelt angiver, at de inden for det seneste år, har været udsat for trusler om vold på deres arbejdsplads. Det er betydeligt færre sammenlignet med FOAs medlemmer i psykiatrien, hvor den tilsvarende procentvise andel som bekendt er 62 procent.

Figur 6. Andel der inden for de seneste 12 måneder har været udsat for trusler om vold på deres arbejdsplads sammenlignet med danske lønmodtagere generelt (NFA, 2018).

Anm.: Respondenterne i FOAs undersøgelse har haft mulighed for at svare "Ved ikke" på ovenstående spørgsmål. Dette var ikke en svarmulighed i NFAs undersøgelse.

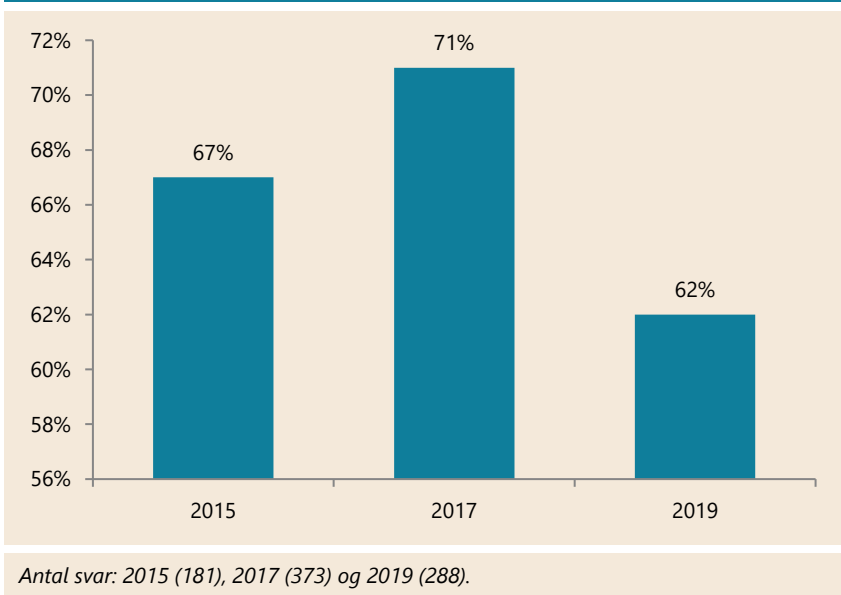
¹ Arbejdsmiljø og helbred 2018.

Tendens: Færre ansatte i psykiatrien modtager trusler om vold

Medlemmer er før blevet spurgt om deres oplevelser med trusler om vold på arbejdspladsen. Dette muliggør en sammenligning af andelen fra 2019 med andelen fra hhv. 2017 og 2015.

I 2015 svarede 67 procent af de ansatte i psykiatrien, at de havde oplevet at modtage trusler om vold mens de var på arbejde. To år efter i 2017 var andelen steget til 71 procent. Siden da har der været et fald på 9 procentpoint. Det er dog ikke muligt at konkludere, at færre oplever trusler om vold i 2019 sammenlignet med 2017 grundet den statistiske usikkerhed. Men andelen giver en klar indikation om en faldende tendens.

Figur 7. Andel der inden for de seneste 12 måneder, har været udsat for trusler om vold på deres arbejdsplads. Fordelt på udvalgte årstal.

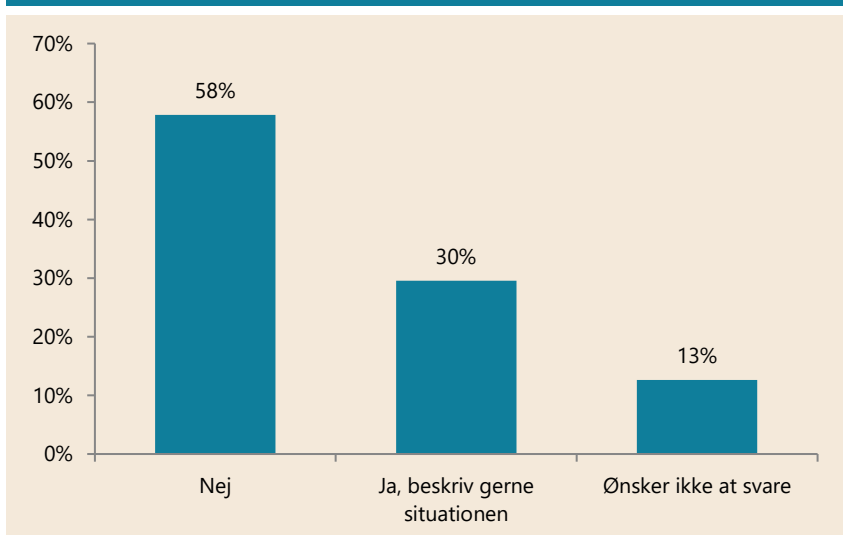
Enkeltstående krænkende hændelser

Nedenstående spørgsmål om enkeltstående, grove hændelser, der opfattes som krænkende, er stillet som følge af en regelændring, der gør, at virksomheder nu også har pligt til at forebygge risikoen for helbredsforringelse som følge af netop disse hændelser.

Krænkende handlinger omfatter ifølge Arbejdstilsynet fx; sårende bemærkninger, bagtalelse eller udelukkelse fra sociale eller faglige fællesskaber samt usaglig fratagelse af ansvar eller arbejdsopgaver. Herudover er uønskede berøringer, uønskede verbale opfordringer til seksuelt samkvem m.fl. ligeledes defineret som grove, krænkende handlinger. Den forulempedes opfattelse af handlingen som værende krænkende er central og indebærer ifølge Arbejdstilsynet en risiko for forringelse af det fysiske eller psykiske helbred.

Blandt FOAs medlemmer i psykiatrien har tre ud af 10 (30 %) svaret, at de har været udsat for en enkeltstående grov, krænkende hændelse på deres arbejde. Hertil kommer 13 procent, som ikke har ønsket at svare på spørgsmålet.

Figur 8. Har du været udsat for en enkeltstående grov hændelse i dit arbejde, hvor du har følt dig krænket?

Antal svar: 288.

De respondenter, der har svaret "Ja", er blevet bedt om at uddybe deres svar. Dette har 40 gjort. Kommentarerne fremgår ikke af dette notat, men er overordnet set i tråd med Arbejdstilsynets definering af begrebet.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 4. til 17. juni 2019.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse udsendt til FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt én påmindelse til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end vold og trusler på arbejdspladsen.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen af FOAs erhvervsaktive medlemmer. Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 10.505 erhvervsaktive medlemmer inviteret til undersøgelsen. Det viste sig, at 97 e-mailadresser var uvirksomme. Det reelle antal inviterede var således 10.408. 3.813 medlemmer, svarende til 37 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 35 procent svarede på alle spørgsmål, mens 2 procent afgav nogle svar. I alt svarede 3.584 medlemmer på et eller flere spørgsmål om vold og trusler. Heraf er spørgsmålene besvaret af 288 medlemmer fra psykiatrien.

Repræsentativitet og vægtning af data

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er overrepræsenterede. Analysen viste desuden, at unge under 30 år og medlemmer i alderen 30-39 år er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede. Data er vægtet for sektor og alder.